

مطالعه نظری تئوری نمایندگی در پژوهش‌های حسابداری

تاریخ دریافت: ۱۴۰۱/۱۰/۱۴

تاریخ پذیرش: ۱۴۰۱/۱۱/۱۶

کد مقاله: ۳۰۲۶۰

افسانه غلامی قوام آباد^{۱*}، عشرت نظام پور^۲

چکیده

چندین دهه پیش اقتصاددانان بر این باور بودند که تمامی فعالیت‌های گروهی شرکتها برای یک هدف مشترک متمرکز شده بودند اما امروزه تضاد منافع بین گروه‌ها، هدف مشترک را تحت تاثیر قرار می‌دهند. اساس تئوری نمایندگی، تضاد منافع سهامداران با مدیریت یکی از موضوعات مهمی است که طی دهه‌های اخیر مورد توجه محققین بوده است. تضاد منافع و هزینه‌های نمایندگی که در نتیجه جدایی مالکیت از مدیریت، متفاوت بودن اولویت ریسک از دیدگاه مالکیت و مدیریت، عدم تقارن اطلاعاتی و خطرات اخلاقی به وجود می‌آیند. پژوهش‌های مختلفی در کشورهای متعدد در مورد تئوری نمایندگی انجام شده است که در هر یک از این پژوهش‌ها، راه‌حلی برای کاهش مشکلات نمایندگی ارائه شده است. (نخعی و همکاران، ۱۴۰۰). این مقاله از انواع تحقیقات مروری است و به بررسی مطالعه نظری تئوری نمایندگی در پژوهش‌های حسابداری می‌پردازد. ابتدا نظریه تئوری نمایندگی مورد بحث قرار می‌گیرد سپس به بررسی مشکلات نمایندگی و راهکارهای موجود برای کاهش هزینه نمایندگی می‌پردازد.

واژگان کلیدی: تئوری نمایندگی، تضاد منافع، مشکلات نمایندگی، هزینه‌های نمایندگی

۱- دانشجوی دکترا، حسابداری، (نویسنده مسئول) afqolami33@gmail.com

۲- استادیار، عضو هیئت علمی دانشگاه آزاد اسلامی واحد جاسک

۱- مقدمه

نظریه تئوری نمایندگی مربوط به موردی است که یک نفر مسئولیت تصمیم‌گیری در خصوص توزیع منابع مالی و اقتصادی و یا انجام خدمتی را طی قرارداد مشخص به شخص دیگری واگذار می‌نماید. شخص اول در اصطلاح صاحبکار (مالک) و شخص دوم را اصطلاحاً نماینده (کارگزار) می‌نامند. رابطه بین سهامدار و مدیر، مدیر عامل و مدیران دایره‌های مختلف سازمان، شخص (حقیقی یا حقوقی) با وکیل قانونی و بیمه‌گر و بیمه‌گذار نمونه‌هایی از تئوری نمایندگی هستند. از دیرباز، تئوری نمایندگی حول محور مشکلات نمایندگی و حل و فصل این مشکلات در حال چرخش است (جنسن و مک‌لینگ، ۱۹۷۶؛ روس، ۱۹۷۳).

بنابراین وسعت مشکلات نمایندگی، زمینه‌ساز انجام پژوهش‌های دانشگاهی قابل توجه می‌باشد. پژوهش‌های مختلفی در رابطه با تئوری نمایندگی در زمینه‌های مختلف انجام شده است. به عنوان مثال، حسابداری (رونن و بالاچاندرا، ۱۹۹۵، واتز و زیمرمن، ۱۹۸۳)، مالی (فاما ۱۹۸۳، فاما و جنسن ۱۹۸۳؛ جنسن ۱۹۸۶)، اقتصادی (جنسن و مک‌لینگ، ۱۹۷۶؛ روس، ۱۹۷۳؛ اسپنس و زکخازر، ۱۹۷۱)، علوم سیاسی (هاموند و کنت، ۱۹۹۶؛ وینگست و موران، ۱۹۸۳)، جامعه‌شناسی (آدامز، ۱۹۹۶؛ کیسر و تانگ، ۱۹۹۲)، رفتار سازمانی (کاسنیک و بیتنهانس، ۱۹۹۲) و بازاریابی (برگن و همکاران، ۱۹۹۲، لوگان، ۲۰۰۰؛ تات و همکاران، ۲۰۱۰). وجود گسترده مشکلات نمایندگی در سازمانها به اشکال گوناگون حاکی از این است که تئوری نمایندگی به عنوان یکی از مهمترین تئوری‌ها محسوب می‌شود و پیامدهای مالی و اقتصادی متعددی به دنبال دارد. (نخعی و همکاران، ۱۴۰۰). هدف اصلی این مقاله بررسی نقش نظریه نمایندگی در چارچوب رابطه بین سهامدار-مدیر و راه حل‌هایی برای کاهش مشکلات و هزینه نمایندگی است.

۲- چارچوب نظری

۲-۱- تئوری نمایندگی

مفهوم نمایندگی نخستین بار به صورت جدی در مقاله ای از جنسن و مک‌لینگ در سال ۱۹۷۶ مورد توجه قرار گرفت. تئوری نمایندگی عمدتاً به تضاد منافع موجود بین مدیر و مالک اشاره دارد و با بزرگ شدن شرکت‌ها مالکان اداره‌ی شرکت را به مدیران تفویض کرده‌اند. (حمیدیان و همکاران ۱۳۹۴) به اعتقاد محققان تئوری نمایندگی وادار کردن یک نماینده به رفتاری است که نماینده رفاه مالک را بیشینه کند (جانسون و همکاران ۲۰۰۶)، طبق این تئوری در چارچوب رابطه بین مدیر و سهامدار، مسئولیت تصمیم‌گیری در خصوص توزیع منابع مالی و اقتصادی و یا انجام خدمتی طی قرارداد مشخصی به مدیر واگذار می‌شود (نمازی و همکاران، ۱۳۸۸). این تئوری در جهت اجرای مناسب مکانیزم‌های حاکمیت شرکتی در راستای کنترل فعالیت‌های مدیران (نمایندگان) کمک می‌نماید. بارل و مینز (۱۹۳۲) در پژوهش خود دریافته‌اند که شرکت‌های مدرن در ایالت متحده آمریکا، مالکیت شرکت از مدیریت را جدا کرده‌اند. مینز آمریکا، مالکیت شرکت را از و این امر منجر به افزایش هزینه‌های نمایندگی شده است. در یک شرکت سهامی، مالکیت توسط اشخاص یا گروه‌هایی از سهامداران اصلی اداره می‌شود و این اشخاص نمایندگان سهامداران هستند و به آنها اختیارات زیادی به منظور اداره شرکت داده می‌شود (جنسن و مک‌لینگ، ۱۹۷۶، روس، ۱۹۷۳). اما مسئله اصلی این است که مدیران (نمایندگان) در جهت منافع شخصی خود فعالیت می‌کنند. ویلیامسون تا حد زیادی فرصت طلبی مدیریتی در تئوری نمایندگی تحت تاثیر قرار داده است (همتی و همکاران ۱۳۹۸).

تئوری نمایندگی پیشرفت‌های زیادی در زمینه‌های تئوریک و تعیین قراردادهای استخدامی بهینه و ایجاد انگیزش ایجاد نموده است و هم‌چنین مبنای علمی جهت بکارگیری فن‌های مهم حسابداری مدیریت از قبیل ارزیابی عملیات مدیران، اعطای پاداش، بودجه بندی و تضاد منافع و مشارکت در ریسک را فراهم کرده است. (نمازی، محمد) وقتی مدیر مالک درصد پائینی از سهام شرکت است او تحت تاثیر نیروهای بازار و اعمال نظارت کارآمد، در جهت به حداکثر رساندن ارزش موسسه حرکت می‌کند. (فرضیه همگرایی منافع). در مقابل زمانی که مدیر کنترل بخش قابل توجهی از سهام موسسه را در دست داشته باشد او ممکن است از خود رفتارهایی نشان دهد که کاملاً مغایر با هدف به حداکثر رساندن ارزش موسسه می‌باشد. (فرضیه سنگر بندی) (دستگیر و همکاران ۱۳۹۲) لطمه جدی به اهداف شرکت می‌تواند شامل رفتارهای خودبینانه فردی برای افزایش درآمد و یا استخدام خویشان و نزدیکان خود باشد. به اعتقاد محققان تئوری نمایندگی، وادار کردن یک نماینده به رفتاری است که نماینده، رفاه مالک را بیشینه کند. (جانسون و همکاران، ۲۰۰۶) این مشکل نمایندگی ضرورت کنترل مدیریت شرکت‌ها توسط سهامداران را نشان می‌دهد. اگر مکانیزم بازار و توانایی سهامداران برای کنترل و مراقبت از رفتار مدیران کافی نباشد نیاز به نوعی نظارت با راهنمایی رسمی خواهد بود. مشکلات نمایندگی بین مدیران و سهامداران در سراسر جهان وجود دارد و دولت‌ها با تهیه اسناد سیاسی و قوانین حاکمیت شرکتی با سرعتی شگفت‌آور در این کار دخالت می‌کنند برخی از روش‌های مستقیم که از طریق آن‌ها سهامداران می‌توانند مدیران را کنترل و به حل و فصل تضادها کمک کنند به شرح ذیل است:

۱. حق رای سهامداران در مجامع عمومی بر نحوه‌ی اداره شرکت تاثیر می‌گذارد.
۲. قراردادهای فی‌ما بین سهامداران و مدیران نیز یکی از راه‌های خروج است.

۳. یک راه حل نهایی، راه حل خروج است واضح است که خروج سهامدار اصلی موجب نگرانی بازیگران بازار سرمایه می شود و در پی آن سهامداران بیشتری نگران افت شدید قیمت شده و با فروش سهام خود کاهش شدید قیمت سهام را موجب خواهد شد در نتیجه منافع مدیران را متاثر خواهد نمود. (۱۳۹۷، لطفی، ابراهیم؛)

۲-۲- ساختار مالکیت

واژه مالکیت در فرهنگ معین (۱۳۸۴) به معنی "حقی است که انسان نسبت به شیئی دارد و میتواند هرگونه تصرفی در آن بنماید بجز آنچه که مورد استثنای قانون است". منظور از ساختار مالکیت، مشخص کردن بافت و ترکیب سهامداران یک شرکت و بعضا مالک عمده نهایی سهام آن شرکت است (اعتمادی و همکاران، ۱۳۸۸: ۶۴). تضاد منافع سهامداران با مدیریت یکی از موضوعات مهمی است که طبق پژوهشهای مرتبط با حاکمیت شرکتی ساختار، طی دهه های اخیر مورد توجه محققین بوده است. طبق پژوهش های مرتبط با حاکمیت شرکتی ساختار مالکیت یکی از راهکارهای حل این معضل است. مساله توزیع سود، مختص شرکت هایی است که ساختار حقوقی آنها سهامی عام می باشد. در این دسته از شرکت ها، مدیران و مالکان دارای اختیار تصمیم گیری و قدرت اجرایی متفاوتی میباشند (بابایی زکلیگی، احمدوند، ۱۳۸۷: ۴۳) با توجه به تئوری نمایندگی، ساختار مالکیت به عنوان بخشی از حاکمیت شرکتی، نتیجه تلاشها برای به حداقل رساندن هزینه های مرتبط با تفکیک کنترل و مالکیت شرکتی می باشد. هزینه های نمایندگی، در شرکت های دارای سهم مالکیت مدیریتی بالا، به خاطر همسوس اهداف مدیر و سهامدار پایینتر هستند و در شرکت های دارای سهامداران بلوکی بزرگ که قادر به نظارت فعالیت های مدیریتی آنها هستند هم پایینتر می باشند (رضایی و همکاران ۱۳۹۰: ۸۰). بسیاری از نظریه پردازان اقتصادی عقیده دارند که هر یک از انواع مالکیت نیز میتواند بر عملکرد شرکت ها تاثیرگذار باشد. لذا، روش های کنترل عملکرد مدیران و عوامل موثر بر عملکرد آنها و همچنین شیوه اندازه گیری تاثیر هر یک از انواع مالکیت بر عملکرد شرکت ها، از جمله مسائلی است که طرف توجه و علاقه سهامداران، مدیران و محققان بسیار است. به طور کلی این نوع تحقیقات را می توان به ۴ دسته تقسیم کرد. (اعتمادی و همکاران، ۱۳۸۸: ۶۴)

۲-۳- محدودیت های تئوری نمایندگی

اگر چه تئوری نمایندگی بسیار عملگرا، واقع بین و رایج است، اما هنوز این تئوری از محدودیتهای فراوانی رنج می برد و این محدودیتهای توسط پژوهشگران متعددی مانند ایزنهارت (۱۹۸۹)، اشلیفرو ویشنی (۱۹۹۷) و دیلی و همکاران (۲۰۰۳) بیان شده است. در تئوری نمایندگی فرض میشود که توافقات قراردادی بین مدیران و مالکان برای دوره ی محدود یا نامحدود در آینده شکل گرفته است. بنابراین در تئوری نمایندگی فرض می شود که این قرارداد می تواند مشکلات نمایندگی را حذف کند، اما عملا مشکلات زیادی در حوزه عدم تقارن اطلاعاتی، عقلانی، تقلب و هزینه مدامات به شرکت تحمیل میکند. در تئوری نمایندگی، حداکثرسازی منافع سهامداران شرکت فقط در گرو افزایش بازده شرکت است و نقش سهامداران در شرکت بسیار محدود تعریف شده است. این در حالی است که سهامداران میتوانند بر عملکرد مدیران نظارت داشته باشند. همچنین در تئوری نمایندگی، مدیران بسیار فرصت طلب تعریف شده اند و لیاقت و شایستگیهای آنان نادیده گرفته شده است (پاندا و لیپسا، ۲۰۱۷).

۲-۴- مشکلات نمایندگی

پژوهشگران حوزه مالی و اقتصادی، مشکلات نمایندگی را به سه دسته تقسیم کرده اند. نوع اول مربوط به رابطه بین مالک (سهامدار) مدیر (نماینده) است که به دلیل عدم تقارن اطلاعاتی و نگرش متفاوت هر یک از طرفین نسبت به ریسک پذیری ایجاد میشود (جنسن و مکلینگ، ۱۹۷۶، روس ۱۹۷۳). نوع دوم تضاد نمایندگی بین سهامداران عمده و اقلیت رخ میدهد. (گیلسون و گوردن، ۲۰۰۳، اشلیفرو ویشنی: ۱۹۹۷). زیرا مالکان عمده به عنوان مالکان اصلی شرکت محسوب میشوند و تصمیم گیریهای آنان ممکن است با منافع سهامداران خرد (اقلیت) در تضاد باشد. نوع سوم مشکلات نمایندگی مربوط به رابطه بین مالکان و اعتباردهندگان شرکت است و این تضاد زمانی رخ میدهد که مالکان بر خلاف نظر اعتباردهندگان ریسک پذیرتر هستند و در فعالیتهای سرمایه گذاری متنوعی (صرفنظر از ارزش خالص فعلی) سرمایه گذاری مینمایند و منجر به کاهش کارایی سرمایه گذاری میشوند و منافع اعتباردهندگان شرکت را به خطر می اندازند.

۲-۵- عوامل کاهش دهنده مشکلات نمایندگی

ایزنهارت (۱۹۸۹) در پژوهش خود استدلال کرد که بکارگیری حاکمیت شرکتی مناسب میتواند موجب مشکلات نمایندگی شود. در این راستا او دو پیشنهاد ارائه کرد. اول اینکه قرارداد بین نماینده و مالک بر اساس درآمد شرکت باشد؛ به شرطی که بتوان به فداالیهای مدیر نظارت موثری اعمال کرد. دوم اینکه، مالکان شرکت به ساختار اطلاعاتی قوی نیاز دارند و مدیران این اطلاعات

را در اختیار آنان می‌گذارند و با استفاده از مکانیزم‌های نظارتی موثر، مدیران نمی‌توانند اطلاعات غلطی در اختیار مالکان قرار دهند. در پژوهش‌های متددی، راه‌حلهایی برای کاهش مشکلات نمایندگی ارائه شده است.

مالکیت مدیریتی: اعطای سهام به مدیریت منجر به افزایش میزان وابستگی او به شرکت میشود. (جنسن و مکلینگ ۱۹۷۶) بیان کردند که مالکیت مدیریتی موج میشود تا مدیران بر بهبود عملکرد شرکت تمرکز کنند؛ چون منافع آنها به منافع شرکت گره خورده است و با این کار، تضاد منافع بین مدیران و مالکان به حداقل کاهش می‌یابد.

پاداش مدیران: زمانی که شرکت از سیستم پرداخت پاداش مناسبی استفاده نمی‌کند، موج می‌شود که مدیران پاداش خود را به طور کامل دریافت نکنند و بدین منظور اقدامات فرصت طلبانه ای انجام میدهند. پرداخت پاداش به صورت دوره ای، انگیزه مدیران به منظور بهبود عملکرد شرکت را افزایش میدهد (کور و همکاران، ۱۹۹۹)

بدهی‌ها: افزایش سطح بدهی‌های شرکت یکی از عواملی است که میتواند بر مشکلات نمایندگی تاثیرگذار باشد. پرداخت دوره ای بدهیها منجر میشود که مدیران در جهت جلوگیری از اتخاذ تصمیمات ناکارآمد محتاطتر باشند تا مانع سودآوری شرکت نشوند (فیرمن و ویسوانات، ۱۹۹۴)

بازار کار: مدیرانی که فعالیت‌های اثربخشی دارند، فرصتهای بهتری برای شرکت به ارمغان می‌آورند، یعنی بازار بر اساس تواناییهای مدیر، برای شرکت فرصت سازی می‌کند و از طریق عملکرد شرکت تخمین زده می‌شود (فاما، ۱۹۸۰). بنابراین مدیران ممکن است که برای حداکثرسازی ارزش و عملکرد شرکت، اثربخشی و کارایی فعالیت‌های خود را به مالکان اثبات نمایند. استقلال هیات مدیره: حضور اعضای غیرموظف در هیات مدیره می‌تواند به کاهش مشکلات نمایندگی کمک کند (روسنستین و وات ۱۹۹۰).

خریداران بلوکی سهام: مالکیت متمرکز می‌تواند منجر به افزایش نظارت و کنترل بر رفتار مدیران شود و مشکلات نمایندگی را کاهش دهد (بارکارت و همکاران ۱۹۹۷).

سود تقسیمی: افزایش سود تقسیمی منجر به کاهش مشکلات نمایندگی می‌شود (پارک، ۲۰۰۹، میزر، ۲۰۰۰).
بازاری برای کنترل شرکت: عملکرد ضعیف شرکت میتواند از طریق فعالیت در بازار کارآمد بهبود یابد و در چنین بازاری مدیریت ناکارآمد شرکت کنار می‌رود و در نتیجه، مدیرانی با نفوذ پربازده در شرکت حضور پیدا میکنند (کینی و همکاران، ۲۰۰۴).

۲-۶- تعریف هزینه نمایندگی

۱- هزینه‌هایی هستند که مالکان به خاطر اعمال نظارت بر عملکرد، فعالیت‌ها و اقدامات مدیران متحمل می‌شوند تا اطمینان پیدا کنند مدیران در راستای حداکثر رساندن منافع آن‌ها کار می‌کنند.

۲- هزینه‌هایی که سهامداران برای کم کردن تضاد منافع نماینده با سهامداران می‌پردازند.

۳- لذا ممکن است بین حداکثر شدن منافع سهامداران و منافع شخصی مدیران تضاد منافی به وجود آید که آن را مشکل نمایندگی می‌نامند.

۴- هزینه‌های ناشی از تعارض بین مدیران و ذینفعان است که ذینفعان شامل سهامداران، کارکنان، مشتریان، تامین‌کنندگان مواد اولیه، برخی از سازمانهای دولتی، اعتبار دهندگان

۲-۶-۱- انتقادهای وارد شده به تئوری نمایندگی

پرو (۱۹۸۶) انتقاد کردند که محققان تئوری نمایندگی اثبات گرا، فقط بر یکی از طرفین قرارداد نمایندگی تمرکز کرده‌اند (مدیران) اظهار داشت که مشکلات نمایندگی ممکن است از سوی مالکان شرکت نیز ایجاد شود. وی به این نتیجه رسید که در تئوری نمایندگی اثبات گرا، هیچگونه نگرانی از بابت مالکان مطرح نشده است، این در حالی است که در بعضی از مواقع، مالکان می‌توانند متهم به فریب دادن مدیر شوند و از آنان سوءاستفاده نمایند. علاوه بر این، پرو (۱۹۸۳) افزود که نمایندگان (مدیران) ممکن است به صورت ناآگاهانه به محیط‌های کاری خطرناک کشیده شوند و بدون هیچگونه پیش‌زمینه‌ای با مالکان در راستای فعالیت‌های فرصت طلبانه همکاری کنند که این مباحث منجر به شکل‌گیری تئوری مباشرت شده است.

بسیاری از نویسندگان مانند ویزمن و گومز (۱۹۹۸)، سندرزو کارپنتر (۲۰۰۳)، پیروگور (۲۰۱۲) تئوری نمایندگی اثرات گرا را مورد انتقاد قرار داد و به دلایل مختلفی نام این تئوری را به تئوری نمایندگی رفتاری تغییر دادند. در تئوری نمایندگی رفتاری استدلال؛ میشود که در تئوری نمایندگی استاندارد فقط بر منافع بین مدیران و مالکان، هزینه‌های نمایندگی و حداقل سازی منافع هر دو گروه به منظور کاهش مشکلات نمایندگی تاکید میشود. مدل تئوری نمایندگی رفتاری، برخی اصلاحات مانند تشویق مدیران، ریسک‌گریزی، اولویت بندی زمان و برابری پاداش به پژوهشگران توصیه می‌شود. در واقع مدیران به عنوان عنصر اصلی رابطه بین مدیران و مالکان هستند و چگونگی عملکرد آنان تا حد زیادی به توانایی آنان و نحوه ایجاد انگیزه در آنان دارد.

اساساً تئوری نمایندگی رفتاری (ویژمن و گومز ۱۹۹۸) از سه جنبه با تئوری نمایندگی اثبات گرا ایزنهارت (۱۹۸۹) متفاوت است. اولین تفاوت این است که در تئوری نمایندگی رفتاری، میزان وابستگی بین هزینه های نمایندگی و عملکرد نماینده مورد ارزیابی قرار می گیرد این در حالی است که در تئوری نمایندگی اثبات گرا بر رابطه بین مدیران و مالکان و هزینه های متحمل شده ناشی از آن تاکید می شود. دوماً، در تئوری نمایندگی رفتاری، مدیران (نماینده) دارای منطبق محدود، ریسک پذیری کم و ضررده می باشند و آنها منافع داخلی را با منافع خارجی معاوضه می نمایند. اما در تئوری نمایندگی مثبت گرا، فرض میشود که مدیران دارای رفتار منطقی هستند و معمولاً با انگیزه دریافت پاداش بیشتر فعالیت می کنند. سوم اینکه در تئوری نمایندگی رفتاری، رابطه خطی بین عملکرد مدیر و میزان پاداش او وجود دارد اما در تئوری نمایندگی اثبات گرا بر اهداف مالکان و کاهش هزینه های نمایندگی تمرکز می شود.

۳- روش پژوهش

این پژوهش بر مبنای مستند سازی انجام می گیرد. بنابراین بر اساس کلمات کلیدی در نظر گرفته شده در این پژوهش به جستجوی مقالات و مطالعات مهمی که در زمینه تئوری نمایندگی منتشر شده است پرداختیم و این مقالات گردآوری، دسته بندی و بازنمایی خواهند شد. به طور کل اهداف پژوهش شامل:

- ۱- مطالعه ادبیات نظری تئوری نمایندگی در پژوهش های حسابداری
- ۲- مطالعه پژوهش های تجربی تئوری نمایندگی در پژوهش های حسابداری
- ۳- مطالعه نتایج حاصل از پژوهش های تجربی تئوری نمایندگی در پژوهش های حسابداری

۴- نتیجه گیری

در بیشتر موارد رابطه صاحبکار و نماینده در یک سازمان بزرگ و غیر متمرکز مورد بررسی قرار می گیرد. صاحبکار اختیار تصمیم گیری را به نماینده تفویض می کند و آن گاه باید انگیزه ها یا کنترل های مناسبی را جهت تاثیر گذاری بر تصمیم های مزبور فراهم کند، بنابراین هدف این است که بتوان بین اهداف صاحبکار و نماینده همسویی ایجاد نمود. به طور کلی در مورد رابطه نمایندگی و وجود تضاد منافع در آن با پژوهش آدام اسمیت (۱۹۳۷) آغاز شد و تا به امروز نیز ادامه دارد. در این ادبیات مفاهیم مختلف تئوری نمایندگی و راه حل هایی برای کاهش مشکلات و هزینه های نمایندگی مطرح شده است. پژوهشگران دریافته اند که تفکیک مالکیت از مدیریت، تضاد منافع، ریسک گریزی و عدم تقارن اطلاعاتی منجر به ایجاد مشکلات نمایندگی می شوند. همچنین مشخص شد که ساختار مالکیت، مالکیت مدیریتی و مکانیزم حاکمیت شرکتی مانند استقلال هیئت مدیره، موجب کاهش هزینه های نمایندگی می شوند. البته با بررسی ادبیات مرتبط به تئوری نمایندگی به وجود خلاهای تحقیقاتی نیز برخورد کردیم بیشتر پژوهش های تئوری نمایندگی مربوط به کشورهای توسعه یافته می باشد و لازم است در ایران تحقیقات بروزتری در مورد تئوری زیر ساختی در حسابداری انجام شود.

منابع

- ۱- اعتمادی حسین، آذر عادل، بابا جانی جعفر، ۱۳۸۸، تاثیر فرهنگ سازمانی، تمرکز مالکیت و ساختار مالکیت بر کیفیت اطلاعات فصلنامه علوم مدیریت ایران شماره ۱۵
- ۲- بابایی زکلیگی، محمد علی، ژایلا احمدوند، ۱۳۸۷، بررسی تاثیر ساختار مالکیت بر عملکرد شرکت های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار ایران، مجله تحقیقات مالی، شماره ۲۶
- ۳- حمیدیان، محسن و سلیمانیان، مریم، ۱۳۹۴، تئوری نمایندگی، سومین کنفرانس بین المللی پژوهش های کاربردی در مدیریت و حسابداری، تهران
- ۴- دستگیر، محسن، مهدی عرب صالحی، راضیه امین، ۱۳۹۲، تاثیر سرمایه فکری بر عملکرد مالی شرکت، پژوهش های حسابداری مالی و حسابرسی، شماره ۲۱
- ۵- رضایی، فرزین، عیدان ترکزاده، خدیجه، نصیری، ناصر، ۱۳۹۰، بررسی تاثیر ساختار مالکیت بر سیاست تقسیم سود شرکت ها در بورس اوراق بهادار تهران، فصلنامه بورس اوراق بهادار، شماره ۱۶
- ۶- لطفی، ابراهیم، ۱۳۹۷، بررسی تئوری نمایندگی، مشکلات و راهکارها، اولین همایش ملی مدیریت با تاکید بر حمایت از خدمات ایرانی
- ۷- نمازی، محمد، حلاج، محمد و شهلا ابراهیمی (۱۳۸۸)، تاثیر مالکیت نهادی بر عملکرد مالی گذشته و آتی، شرکتهای پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران، فصلنامه بررسی های حسابداری و حسابرسی، دوره ۱۶

- ۸- نمازی محمد، ۱۳۸۴، بررسی کاربردهای تئوری نمایندگی در حسابداری مدیریت، مجله علوم اجتماعی و انسانی دانشگاه شیراز، دوره بیست و دوم، شماره ی دوم، ویژه نامه حسابداری
- ۹- نخعی، حبیب الله؛ صیادی لطف آبادی، سهیل؛ محمودیان مقدم، افشین؛ ۱۴۰۰، تئوری نمایندگی در حسابداری و پیامدهای اقتصادی آن، همایش الگوهای نوین مدیریت کسب و کار
- ۱۰- همتی حسن، دهستانی محمد علی، فاضل یزدی علی، ۱۳۹۸، تئوری نمایندگی و جرایم مالی، نشریه مطالعات حسابداری و حسابرسی شماره ۲۹
- 11- Adams, J. (1996). Principals and agents, colonialists and company men: The decay of colonial control in the Dutch East Indies. *American Sociological Review*, 61(1)
- 12- Bergen, M., Dutta, S., & Walker, O. C. Jr. (1992). Agency relationships in marketing: A review of the implications and applications of agency and related theories. *Journal of Marketing*, 56(3)
- 13- Berle, A., & Means, G. (1932). *The modern corporation and private property*. New York, NY: Macmillan.
- 14- Burkart, M., Gromb, D., & Panunzi, F. (1997). Large shareholders, monitoring, and the value of the firm. *Quarterly Journal of Economics*, 112(3)
- 15- Daily, C. M., Dalton, D. R., & Rajagopalan, N. (2003). Governance through ownership: Centuries of practice, decades of research. *Academy of Management Journal*, 46(2)
- 16- Eisenhardt, K. M. (1989). Agency theory: An assessment and review. *Academy of Management Review*, 14(1)
- 17- Fama, E., & Jensen, M. (1983). Separation of ownership and control. *Journal of Law and Economics*, 26(2)
- 18- Frierman, M., & Viswanath, P. (1994). Agency problems of debt, convertible securities, and deviations from absolute priority in bankruptcy. *Journal of Law and Economics*, 37(2)
- 19- Fama, E. (1980). Agency problems and the theory of the firm. *Journal of Political Economy* 88(2)
- 20- Gilson, R., & Gordon, J. (2003). Controlling controlling shareholders. *University of Pennsylvania Law Review*, 152(2)
- 21- Hammond, T., & Knott, J. (1996). Who controls the bureaucracy? Presidential power, congressional dominance, legal constraints, and bureaucratic autonomy in a model of multi-institutional policy-making. *Journal of Law, Economics, and Organization*, 12(1)
- 22- Johnson, Simon, Kalpana Kochhar, Todd Mitton, and Natalia Tamirisa, (2006), "Malaysian Capital Controls: Macroeconomics and Institutions", IMF Working Paper No. WP/06/51. Washington, DC: International Monetary Fund
- 23- Jensen, M. (1986). Agency cost of free cash flow, corporate finance, and takeovers. *American Economic Review*, 76(2)
- 24- Jensen, M., & Meckling, W. (1976) Theory of the firm: Managerial behavior, agency costs, and ownership structure. *Journal of Financial Economics*, 3 (4)
- 25- Kiser, E., & Tong, X. (1992). Determinants of the amount and type of corruption in state fiscal bureaucracies: An analysis of late imperial China. *Comparative Political Studies*, 25(3)
- 26- Kosnik, R., & Bittenhausen, K. (1992). Agency theory and motivational effect of management compensation. *Group and Organization Management*, 17(3)
- 27- Kini, O., Kracaw, W., & Mian, S. (2004). The nature of discipline by corporate takeovers. *Journal of Finance*, 59(4)
- 28- Logan, M. S. (2000). Using agency theory to design successful outsourcing relationships. *International Journal of Logistics Management*, 11(2)
- 29- Pepper, A., & Gore, J. (2012). Behavioral agency theory new foundations for theorizing about executive compensation. *Journal of Management*, 41(4)
- 30- Panda, B and Leepsa, N. (2017). Agency theory: Review of Theory and Evidence on Problems and Perspectives, *Indian Journal of Corporate Governance*, 10(1)
- 31- Park, J. J. (2009). Shareholder compensation as dividend. *Michigan Law Review*, 108 (3)
- 32- Perrow, c. (1986), *complex organization*, newyork, ny: random house.
- 33- Ronen, J., & Balchandran, K. (1995). Agency theory: An approach to incentive problems in management accounting. *Asian Review of Accounting*, 3(1)
- 34- Ross, S. (1973). The economic theory of agency: The principal's problem. *American Economic Review*, 63(2)
- 35- Rosenstein, S., & Wyatt, J. G. (1990). Outside directors, board independence and shareholder wealth. *Journal of Financial Economics*, 26(2)
- 36- Spence, A., & Zeckhauser, R. (1971). Insurance, information, and individual action. *American Economic Review*, 61(2)

- 37- Sanders, G., & Carpenter, M. (2003). A behavioral agency theory perspective on stock repurchase program announcements. *Academy of Management Journal*,46(3)
- 38- Wiseman,R,& Gomez,mejial,(1998),A behavioral agency model of managerial risk taking *Academy of management Review*,22
- 39- Watts, R. L., & Zimmerman, J. L. (1983). Agency problems, auditing, and the theory of the firm: Some evidence. *Journal of Law and Economics*,26(3)
- 40- Weingast, B., & Moran, M. (1983). Bureaucratic discretion or congressional control? Regulatory policy making by the federal trade commission. *Journal of Political Economy*,91(5)

Theoretical study of representation theory in accounting research

Abstract

Several decades ago, economists believed that all group activities of companies were focused for a common goal, but today, conflicting interests between groups affect the common goal. The basis of agency theory is the conflict between the interests of shareholders and management is one of the important issues that have been the focus of researchers in recent decades. The conflict of interests and agency costs that arise as a result of the separation of ownership from management, different risk priorities from the perspective of ownership and management, information asymmetry, and ethical risks. Various researches have been conducted in many countries about the theory of representation, and in each of these studies, a solution has been presented to reduce the problems of representation. (Nakhai et al.) This article is a type of review research and examines the theoretical study of the agency theory in accounting research. First, the theory of agency theory is discussed, then it examines the problems of agency and the available solutions to reduce agency costs.

Keywords: Agency theory, conflict of interest, agency problems, agency expenses